

Motion till riksdagen 2008/09:Ju4

av **Thomas Bodström m.fl. (s)**
med anledning av skr. 2007/08:167

Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffsatsen för köp av sexuella tjänster.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att koppleri ska betecknas som människohandel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av öronmärkta resurser till polisen för att skärpa arbetet mot människohandel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skadestånd vid köp av sexuell tjänst vid människohandel.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en samordningstjänst för frågor som rör människohandel i Regeringskansliet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i Europeiska rådet bör lyfta fram den svenska lagstiftningen om köp av sexuella tjänster som en modell för att minska prostitution och människohandel.

Motivering

Utnyttjande av, och mäns våld mot, kvinnor tar sig många uttryck. I grunden handlar det om att samhället har en strukturell överordning, där kvinnor inte har samma chanser som männen, där kvinnor exploateras för att behaga män, där män på olika sätt tar sig rätten att utnyttja kvinnor, sexuellt och på andra sätt. Den överordning som existerar är i vissa delar medveten, i andra delar omedveten. Den kan ses som ett samhälleligt arv, som gått från generation till

Fel! Okänt namn på

generation, formad av en manlig världsbild. Det som kan bryta dessa mönster är medvetenhet om orsakerna till de strukturer som finns samt attitydförändringar.

Ett sätt att faktiskt medvetandegöra problemet med mäns sexuella utnyttjande av kvinnor och medverka till attitydförändringar är att förändra lagstiftningen avseende prostitution och människohandel. Men vi menar att regeringen också måste gå längre i sin ambition att skapa ett jämställt samhälle. I en handlingsplan som har ambitionen att motverka olika former av förtryck som kvinnor utsätts för, är det en viktig del att analysera orsakerna till förtrycket. En sådan analys saknas helt. Vi menar även att det måste finnas betydligt fler insatser som har förebyggande karaktär. Insatser som har till syfte att just medvetandegöra samhället om de strukturer som finns samt förändra attityder.

I Sverige anses prostitution vara en form av mäns våld mot kvinnor och barn. Prostitution är en form av exploatering av kvinnor och barn och ett allvarligt samhällsproblem som skadar både de individer som utnyttjas och samhället i stort. Prostitution förekommer i olika former, men när den är organiserad i bordellverksamhet innebär verksamheten ofta ett stort lidande för kvinnor som säljs. Denna typ av verksamhet har ofta kopplingar till människohandel och då utnyttjas kvinnor på ett hänsynslöst sätt. Poliserna som arbetar med prostitution vittnar om att bordellverksamheter inte sällan har närmast industriell karaktär. Kvinnorna drar in stora summor åt sina hallickar, ibland flera hundra tusen kronor i månaden. Kvinnorna används om och om igen, förtingligade och avhumaniserade. De bor i små utrymmen, saknar kontakt med omvärlden och är under stark kontroll från "beskyddare".

I Sverige har Socialdemokraterna sedan länge prioriterat bekämpningen av prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Att köpa, eller försöka köpa, sexuella tjänster är sedan den 1 januari 1999 kriminaliserat, och straffet är böter eller upp till sex månaders fängelse. Lagstiftningen var en viktig markering mot utnyttjandet av kvinnor. År 2002 infördes människohandel för sexuella ändamål som ett nytt brott i Sverige. Den 1 juli 2004 utvidgades straffområdet till att omfatta även människohandel som sker inom landets gränser samt människohandel som syftar till andra former av utnyttjande än för sexuella ändamål, till exempel tvångsarbete och handel med organ.

Sexköpslagen har nu funnits i nio år. De flesta bekräftar att sexköpslagen har gett goda resultat. Sedan förbudet trädde i kraft har antalet personer i gatuprostitution minskat drastiskt enligt samstämmiga uppgifter från både polis och socialtjänst. Hur den dolda prostitutionen utvecklats under denna period är svårare att säga. Det finns tendenser till att prostitutionen flyttats in på bordeller och ut på nätet. Samtidigt menar man att den utvecklingen skulle ha skett ändå. Om den totala prostitutionen har minskat sedan sexköpslagen är det ingen som vet. Men det är klart att de prostituerade på gatan är betydligt färre i Stockholm än i våra nordiska grannhuvudstäder.

För att ytterligare stärka skyddet för dem som utnyttjas genom prostitution och som en förstärkt markering till dem som köper sex och utnyttjar kvinnor på detta sätt, menar vi socialdemokrater att det är dags att höja straffet för sexköp. Drygt 400 personer har dömts för sexköp sedan lagstiftningen trädde

Fel! Okänt namn på

i kraft, men hittills har ingen dömts till fängelse. Vi menar att det, när det föreligger försvårande omständigheter som i de fall en man köper sex av någon som uppenbart är ett offer för människohandel, måste bli tal om fängelse som påföljd. När köparen av omständigheterna i övrigt borde inse att han kan ha att göra med en person, oftast en kvinna, som utsatts för sådant tvång som människohandel innebär, ska särskilt ansvar kunna utkrävas i form av skadestånd. Detta bör utredas.

Vi menar dessutom att det är dags att skärpa synen på koppleri genom att ersätta det med människohandel för sexuella ändamål. Koppleribrottet har som grund att det skulle finnas en frivillighet i överenskommelsen mellan säljare och köpare. Den frivilligheten är fullständigt falsk. Varje köp av någons kropp bygger på ett utnyttjande av dennas utsatthet. De kvinnor och flickor som säljer sina kroppar befinner sig i vanmakt på grund av drogberoende, fattigdom eller annan utsatthet.

En ny brottsrubricering skulle också öka skyddet för brottsoffret. Koppleri är nämligen ett brott mot staten, medan människohandel är ett brott mot person. Skulle de som i dag döms för koppleri i stället dömas för människohandel innebär det att brottsoffret får ökade möjligheter till upprättelse och skadestånd. Dessutom ger människohandel ett betydligt högre straffvärde, vilket vore mer överensstämmande med brottets art.

Det är också angeläget att det finns resurser hos myndigheter att motverka dessa företeelser. Polisen har en viktig del i detta arbete. Vi vill se särskilda satsningar med öronmärkta resurser till polisen för att skärpa arbetet mot människohandel. Vi vill fördela 30 miljoner kronor på tre år för dessa ändamål.

Att öronmärkning av medel för särskilda insatser är framgångsrikt visar Rikskriminalpolisen. De menar att pengarna har underlättat för polisen att bekämpa människohandeln, och antalet lagförda personer har ökat. Pengarna har också gjort det lättare att få resurser inom myndigheterna för att arbeta mot denna allvarliga brottslighet. Flera polismyndigheter har också rapporterat att pengarna varit helt avgörande för möjligheten att uppdaga och utreda dessa brott.

Sedan årsskiftet saknar Regeringskansliet en samordningstjänst mot människohandel. En interdepartemental arbetsgrupp har föreslagit att en tjänst som samordnar frågor som rör människohandel bör inrättas på Justitiedepartementet (Ds 2008:7). Regeringen väljer dock att inte föreslå en sådan samordningstjänst i sin handlingsplan. Vi anser att detta är problematiskt eftersom både värdefull kompetens och ett effektivt arbete mot människohandel riskeras genom regeringens brist på agerande. Regeringen bör därför snarast inrätta en samordningstjänst för frågor som rör människohandel i Regeringskansliet.

Slutligen menar vi att det är bra att regeringen utvärderar den sexköpslag som finns idag och att utgångspunkten är att den ska vara kvar. Men vi tycker att regeringen skulle ta ett ansvar i det europeiska samarbetet för att sexköp även ska kriminaliseras i andra länder. Sverige har en världsunik lagstiftning som kriminaliserar köp av sexuella tjänster. EU-länderna är överens om att handel med kvinnor och barn för sexuell exploatering ska stoppas. Vid det

Fel! Okänt namn på

svenska ordförandeskapet 2009 i EU finns det bra möjligheter för den svenska regeringen att driva frågan om sexköpslagen i Europeiska rådet. Vi menar att den svenska regeringen aktivt bör påverka resten av länderna i EU att anamma idén om att kriminalisera köp av sexuella tjänster.

Stockholm den 23 september 2008

Thomas Bodström (s)

Margareta Persson (s)

Karl Gustav Abramsson (s)

Kerstin Haglö (s)

Elisebeht Markström (s)

Christer Adelsbo (s)

Maryam Yazdanfar (s)